

החוחית צחקה את שמך

מפריולאנית: אסף בנרף

פייר פאולו פזוליני (1922-1975) היה משורר, סופר, מחזאי, קולנוען, הוגה דעות, פובליציסט ובלשן איטלקי, מחשובי האינטלקטואלים באיטליה של המאה העשרים. פזוליני נהג לבלות את ימי הקיץ של ילדותו ונעוריו בקזארסה, עיירת הולדתה של אמו. בהשפעת המקום נכתבה שירתו המוקדמת בדיאלקט המקומי, ניב של השפה הפריולאנית (שפתו של חבל פריולי שבצפון-מזרח איטליה). הבחירה לכתוב בדיאלקט ולא באיטלקית איננה מובנת מאליה: ראשית, הפריולאנית הייתה שפתה של אמו של פזוליני, אך לא "שפת אמו" במובן של שפתו הראשונה. שנית, הארוטיקה המעודנת – וקל וחומר ההומוארוטיקה – הייתה זרה לספרות הדיאלקטלית, אשר התאפיינה עד אז בסאטירות פוליטיות, ברומנטיקה מליצית ומשתפכת, ולעתים בתיאורים גסים ואף וולגריים. כן קשה לקבוע אם השפה הפריולאנית משמשת אצל פזוליני כרומנטיזציה של נופי ילדותו או שמא בתור רמז מטרים למשיכתו אל השכבות הנמוכות והזדהותו עמן. כך או כך, השימוש של פזוליני בשפה ה"עממית" לצורך כתיבת שירה הוא דווקא שימוש שנתפס כ"משכיל" ו"מלומד".

א"ב

החוחית

לא הָדַם, לֹא הֶגוּף,
לֹא הֵם שָׁרוּ אוֹתָךְ, אֶהוּבִי.
שָׁרָה אוֹתָךְ הַחוּחִית
הַגּוֹעֵת בְּרֶשֶׁת.

לא הָדַם, לֹא הֶגוּף,
לֹא הֵם בָּכוּ אוֹתָךְ, אֶהוּבִי.
בְּכֶתֶה אוֹתָךְ הַחוּחִית
הַגּוֹעֵת בְּרֶשֶׁת.

לא הָדָם, לא הַגּוֹף,
 לא הֵם צָעֲקוּ אֶת שְׁמֶךְ.
 הַחוֹחִית צָחָקָה אֶת שְׁמֶךְ
 בְּשִׁמְיִם, נִרְעָשֶׁת.

לרוזאריו

בְּאֲדָמָה הַבֶּשֶׁר דּוֹחֵק,
 בְּרָקִיעַ הוֹפֵךְ עֲשׂוֹי אֹר.
 עֶלֶם דָּל, אֵל תִּרְכִּין אֶת הָעֵין
 אִם כָּבֵד הֵצֵל עַל הַחֵיק.

צָחָק, עֶלֶם קָל,
 יֵת תַּחוּשׁ בְּגוֹפֶךְ
 אֲדָמָה חֲשֻׁכָה, חֲמָה,
 וְרָקִיעַ בְּהִיר, לַח מְטֵל.

בְּלֵב כְּנִסְיָה עֲלוּבָה
 חֲשֻׁכְתֶּךָ מְלֵאת חֲטָא,
 אֶךְ קָל בְּךָ הָאוֹר,
 צוֹחֵק בּוֹ גּוֹרֵל אִישׁ טָהוֹר.

התורים

עַל צֵל שֶׁל עֶלְם מִתְכַּוֵּפֶּה
זֶרֶחַ אֹר
שֶׁל זְמַן שֶׁהִתְעוּפֶּה
עִם עוֹף הַתּוֹר.

בְּתוֹךְ גְּרוֹנוֹ נוֹלֵד
צֵל שֶׁל מְלִים
שְׁקוּעוֹת כְּתוּת בְּלֹאט
בְּסִבֵּךְ עָלִים.

הוּא יִקְרָאן לַחֲבֵרִים
עַל עֵץ הַצִּפְצָפָה:
בְּשִׁבִּיל לַהֲקַת תּוֹרִים
תִּשְׁק לָהֶן בְּמַעוּפָה.

מתוך "סוויטה פריולאנית" (1944-1949)